

26. 9. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Apel soudům k zaujetí razantnějšího přístupu vůči zjevným obstrukcím účastníka řízení

Domníváme se, že neexistuje advokát, který se za své praxe nesetkal s průtahy v řízení před soudem. Smyslem a účelem tohoto článku však není kritika soudkyň a soudců, jak se na první pohled může zdát. Snahou je poukázat na to, že lze předcházet podávání odůvodněných procesních prostředků obrany proti průtahům v řízení, jakož i žádostem na náhradu škody uplatňovanou po státě způsobenou nesprávným úředním postupem z důvodu nepřiměřené délky řízení, případně žalobám z téhož titulu.

O procesních možnostech obrany před průtahy v řízení, jakož i o tom, jaké má účastník řízení, který tyto průtahy nezapříčinil, nároky, již bylo napsáno mnoho. My bychom se proto zaměřili na poněkud jiný pohled na tuto problematiku, a to z pohledu osobnosti soudce, a to i přesto, že soudci nejsme, nicméně, sledujeme stejný zájem, a to věc vyřídit bez zbytečných průtahů.

Již v důvodové zprávě k občanskému zákoníku se např. uvádí, že rozhodnutí jednotlivého právního případu náleží jen soudci a zákonodárná moc, natož moc výkonná nemá v působnosti nařizovat soudu, jak má jednotlivý případ rozhodnout. Odpovědnost za spravedlivé rozhodnutí v konkrétním případě nemůže ze soudce nikdo sejmout a snaha o nivelizaci soukromého života v jeho rozmanitostech nevyvolá nic jiného, než rigor nesrovnávající se s povahou jednotlivých případů.

Považujeme za vhodné zmínit závěry obsažené v nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2016, č.j. IV. ÚS 3183/15:

*„Podle čl. 82 odstavce 1 Ústavy ČR jsou soudci při výkonu své funkce nezávislí, jejich nezávislost a nestrannost nikdo nesmí ohrožovat, a proto jsou ve výkonu své funkce vázáni pouze zákony a ústavními zákony. Toto ústavní vymezení, jak již výše uvedeno, nová úprava občanského práva zdůrazňuje a nezávislost soudců podporuje. **Soudcem musí být silná osobnost, která dokáže samostatně posoudit a zhodnotit individuálně každý konkrétní případ, aniž by k tomu jako mechanickou pomůcku potřebovala tabulky, vzorce a metodické návody. S tím však souvisí i schopnost takový postup jasně a srozumitelně odůvodnit a zaštitit odbornou autoritou. Zatímco správní orgány kontrolují naplnění norem, soudci vykládají zákon ve světle toho kterého konkrétního případu.**“*

Setkali jsme se v praxi s případem, kdy soud v opatrovnickém řízení na jednu stranu nebyl nečinný, kdy i předseda soudu k námi podané stížnosti na průtahy v řízení před soudem konstatoval, že z obsahu spisu nevyplývá nečinnost soudce. Příslušný soudce však nebyl schopen se dostat k meritu věci přes neustálé obstrukční jednání ze strany druhého z účastníků řízení, jimiž byly např. opakované žádosti o odročení jednání doložené lékařskou zprávou, opakované procesní návrhy na ustanovení zástupce a další. **Proto - i přes skutečnost, že příslušný soudce mající předmětnou věc na starost nebyl nečinný - se předseda soudu ztotožnil s našim argumentem, že soudce měl zaujmout vůči obstrukčním návrhům druhého účastníka řízení razantnější přístup tak, aby došlo k zásadnímu postupu v dokazování směřujícímu k rozhodnutí ve věci samé.** Z tohoto důvodu předseda soudu považoval námi podanou stížnost na průtahy v řízení za důvodnou, neboť délku opatrovnického řízení bylo - v té chvíli - nutno považovat, s ohledem na zájmy

nezletilého, za nepřiměřenou.

V této souvislosti podotýkáme, že v době, kdy předseda soudu učinil toto své vyjádření ohledně důvodnosti námi podané stížnosti na průtahy v řízení, bylo opatrovnické řízení zahájeno před 2 roky. Po 4 letech bylo vydáno prvoinstanční rozhodnutí týkající se výroku ohledně svěřeni nezletilého do péče, po dalším takřka roce ohledně téhož výroku rozhodl také soud odvolací. Ve výroku týkajícím se styku nezletilého s druhým z rodičů byla ovšem věc vrácena soudu prvního stupně. Od této doby do současné chvíle uběhly další 3 roky, aniž by soud prvního stupně nařídil v této věci jediné (!) jednání. Připomínáme, že tyto průtahy jsou do značné míry způsobené obstrukcemi druhého účastníka řízení.

Na tomto místě si dále dovolíme citovat např. z usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 4. 2017, č.j. I. ÚS 1942/16:

„Závěrem se Ústavní soud nemůže nepozastavit právě nad značnou délkou řízení ve věci samé, které trvá od června 2014 a dosud nebylo ve věci rozhodnuto ani soudem prvního stupně. Ústavní soud zdůrazňuje, že v řízení o úpravě styku rodiče s dítětem je nutno postupovat s největším urychlením, neboť hrozí nebezpečí, že se vážně naruší vztah mezi rodičem a dítětem (viz také § 471 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních). Ve věcech rodinných, více než kde jinde, hraje otázka délky řízení klíčovou roli [nález sp. zn. II. ÚS 3765/11 ze dne 13. 3. 2012 (N 52/64 SbNU 645), bod 34]. Přerušování kontaktu s velmi malým dítětem může vést k rostoucímu odcizování dítěte od rodiče. Požadavek, aby případy týkající se péče o děti byly projednávány ve vší rychlosti, zdůrazňuje i Evropský soud pro lidská práva (dále jen "ESLP"), který z tohoto důvodu už v mnoha případech shledal, že Česká republika porušila právo rodiče na projednání věci v přiměřené lhůtě (viz např. rozsudek ESLP ve věci Voleský proti České republice ze dne 29. 6. 2004 č. 63627/00, § 106; či Reslová proti České republice ze dne 18. 7. 2006 č. 7550/04, § 48)“

Ve shora judikovaném případě trvalo opatrovnické řízení před soudem prvního stupně v době vyhlášení usnesení Ústavního soudu necelé 3 roky. V našem případě, je to v současné době již skoro 8 (!) let od začátku opatrovnického řízení a stále není upraven styk nezletilého s druhým rodičem, a to ani soudem prvního (!) stupně.

Předmětnou věcí se dokonce zabývala i Veřejná ochránkyně práv, která v době, kdy opatrovnické řízení probíhalo přibližně 4 a půl roku, konstatovala, že nemůže být pochyb o tom, že celková délka řízení je nepřiměřená. Zároveň Veřejná ochránkyně práv podotkla, je třeba přihlídnout k tomu, že se jedná o velmi specifický případ, a to především s ohledem na jednání druhého účastníka řízení, kdy opatrovnický soud – slovy Veřejné ochránkyně práv – „měl často svázané ruce“.

S tímto závěrem ohledně svázaných rukou si dovolíme nesouhlasit. Byť jsme si vědomi toho, že český právní řád není v žádném případě dokonalý, tak právě proto (a možná o to více) by se zde nabízelo, aby řízení vzali do svých pevných rukou soudkyně a soudci. A kde jinde by tomu mělo být, než právě v opatrovnických řízeních, v nichž se rozhoduje o osudu nezletilých...

Nelze samozřejmě paušalizovat všechna řízení před soudem, při nichž dochází k nepřiměřeným průtahům v řízení, ať už z důvodu, že k těmto průtahům přispívají oba účastníci řízení, nebo z jiných důvodů. Každé řízení před soudem má svá specifika a je nutno přistupovat ke každé věci individuálně. Pokud je to však alespoň trochu možné, měli by dle našeho názoru všechny soudkyně a soudci zaujmout vůči zjevným obstrukcím ze strany účastníka řízení takový razantní postoj, který popisuje shora citovaný nález Ústavního soudu, a být v takových případech onou odbornou autoritou, a především silnou osobností. Přeci jen, v konečném důsledku za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem z důvodu nepřiměřené délky řízení je pak povinen stát (rozuměj daňoví

poplatníci) odškodnit toho účastníka řízení, který tyto průtahy nezapříčinil.

JUDr. Michal Božek,
advokát

Barbora Gabalová, LL.M.,
advokátní koncipientka

HKDW HOLASEK s.r.o., advokátní kancelář

Na Příkopě 583/15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 272 143 399
e-mail: office@hkdwholasek.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)